

USA og Kina i fredelig sameksistens?

Mange asiatiske land frykter Kina, og er glade for USAs nærvær.

Arne Jon Isachsen

Publisert: 26.09.09 12:12, Oppdatert: 26.09.09 12:16

Beregninger som viser at Kinas BNP, basert på kjøpekraftsparitet, vil gå forbi USAs om 12-15 år, hva forteller det om makt og innflytelse? Ikke så mye. Levestandarden i USA vil fortsatt være fire ganger høyere enn i Kina. De ledende forskningsmiljøene vil holde seg ved de ledende universitetene som trolig fortsatt vil befinne seg i Amerika. Kina satser hardt her. Man ønsker å bygge opp hundre topp universiteter i topp internasjonal klasse – fra dagens nivå med kanskje fire-fem.

Hvorvidt man vil lykkes her har sammenheng med politikken kinesiske ledere fører overfor sine landsmenn ute. Her har man lagt seg på en liberal linje – det står den enkelte kineser stort sett fritt om hun, med en fersk doktorgrad i lomma, vil komme hjem eller blir værende ute. Stadig flere velger begge deler, de kommer tilbake til Kina etter en del år ute. For mange er motivasjonen følelsen av å være med og å bidra til utviklingen hjemme, snarere enn bedre inntekter.

Men at Kina tar over for USA som ledende forsknings- og universitetsmiljø i løpet av 20-30 år, er det vel få som tror. Kanskje på noen utvalgte områder. Men neppe i bredden.

Det større spørsmålet – hvordan vil maktbalansen i verden utvikle seg med et økonomisk sett stadig sterkere Kina – er for omfattende til å gi noe skikkelig svar på her. Men at andre land i regionen, som India, Vietnam, Japan og Sør-Korea ser med engstelse på Kinas fremgang, er helt klart. Det innebærer at amerikansk tilstedeværelse i Asia nok er mer velkommen enn vi i Norge kanskje tror.

Også Kina har nytte av USAs tilstedeværelse. Med fravær av en sterk marine er kineserne avhengig av at amerikanske krigsfartøy holder Malakka-stredet åpent for kommersiell ferdsel. Sjørøveriet her er ingen spøk. Særlig ikke for kineserne som med sin store avhengighet av handelen med utlandet ville komme i en meget trengt situasjon om ferdselen her skulle hindres eller stanse opp.

USA er i den spesielle situasjon at egne lån i utlandet er i egen valuta. Det betyr at inflasjon som mekanisme for å få ned realverdien av statens gjeld, blir fristende. Utlendingers beholdninger av fordringer i dollar mister kjøpekraft.

Men motstykket her er klart. Kina sitter på nær tusen milliarder dollar i amerikanske

statspapirer. Salg av slike papirer ville presse dollarrenten opp og dollarkursen ned. USA ville ikke like det. Men Kina ville like det enda dårligere. De gjenværende fastrentepapirene i dollar ville falle ytterligere i verdi.

Det er en klassisk observasjon at fremvoksende makter som truer eksisterende, kan føre til uro og krig. Et eksempel på det motsatte er USAs gradvis overtakelse som den dominerende aktør på den globale arena etter Storbritannia. Det gikk fredelig for seg. Til tross for at engelskmennene brant Det hvite hus i 1814. Felles kultur, felles språk og felles verdier er viktige elementer i en forklaring her.

Kinesisk kultur og verdier er ikke så nær til amerikanske – enn si språket. En sterkere toveis strøm av studenter mellom Kina og Vesten – dvs. ikke bare fra øst mot vest – ville være et viktig bidrag her. Om vår forståelse av Kina ble like god som kinesernes forståelse av oss, ville det kunne bidra til mellommenneskelig harmoni og fredelig sameksistens.

Denne artikkelen finner du på <http://e24.no/kommentar/spaltister/isachsen/article3288671.ece>